בית ישראל (רוז'ין) — סיפורים נעלים

דברות קדשו בסיפורים נעלים ונאדרים בקודשא. בעת שישב מרן הריזינער זלל"ה בעיר קאמיניץ. ופ"א בעת קידוש לבנה. נתאספו הרבה אנשים שהשתוקקו לראות את אור זיו אור פני קדשו אך הוא הי' מפחד לקדש הלבנה בקהל עם. מחמת שהי' חוקרים משרי הממשלה על תהליכתו. ואחר שהרבה אנשים הלכו להם ולא נשאר רק מספר י"ג אנשים והי' קידוש לבנה ואחר הקידוש פתח מרן את פ"ק ואמר. העולם אומרים שאני רוצה לישב בקאמיניץ. לא נכון הדבר. כי ברוזין אני בעל הוצאה על שני מאות רו"כ לשבוע. ובקאמיניץ אהי' צריך להיות בעל הוצאה על ג' מאות. ואיך אוכל לקבל עלי ולהעמיס על העולם הוצאה רבה. אח"כ שאל אם אפשר להכין סעודה. והשיבו כי יכינו. ויהי כי ישב לסעוד בהסעודה. התחיל לספר מעשה מזקנו הה"צ ר' נחום הגדול מטשארנאביל זללה"ה הנה העולם קראו את הה"צ ר' נחום בע"ש קטן. פ"א נתפס בעלילה. ויאסרוהו בבית הסוהר. והה"צ ר' זאב מזיטאמיר זלל"ה הי' לו הרבה השתדלות שלא יורידו אותו לבור תחתית שבבית הסוהר. ואח"כ התאמץ בהשתדלות שיניחוהו איזה שעות לילך לבהמ"ד לומר דרשה. וכאשר חזר מהדרשה להמאסר הלכו אחריו הרבה אנשים. וכבוד והדר עטרוהו. ובתוך כך פגע בו שר בית הסוהר. וקינא מאד על הכבוד שנותנין לאיש התפוס במאסר. וצוה להכביד עליו מאסרו ולהורידו לבור תחתיות שבבית האסורים. ולהה"צ ר' זאב הנ"ל הי' לו הרבה יגיעות שיניחו להכניס שמה אבנים לעשות מקום צניעות לבהכ"ס. ועוד השתדל הה"צ ר' זאב ופעל שיניחו אותו בכל יום לכנס לבית האסורים אל הה"צ ר' נחום להיות עמו ב' שעות. פ"א בהיותו אצלו בתוך ב' שעות הנ"ל נתראה שמה אחד בתמונת דייטש. ואמר להה"צ ר' נחום. הנה מחר יהי' יום השוק בעיר ע"כ מבקש מהה"צ ר' זאב שישתדל שיניחו את הה"צ ר' נחום לצאת מהמאסר וילך בעיר לקבץ נדבה עבור הדייטש הנ"ל. והצ' ר' זאב השתדל ופעל שיניחו אותו. באופן שהצ' ר' זאב ישאר במאסר. בתורת משכון עד שיחזור הצ' ר' נחום. והצ' ר' נחום יצא בתוך העיר וקיבץ לערך ב' מאות רו"כ. וחזר. והה"צ ר' זאב עמד וצווח כי לא הי' כדאי כל ההוצאה מהשתדלות נגד ההכנסה מקיבץ נדבה כזו. והשיב הה"צ ר' נחום הנה אנכי הבטחתי לאיש אחד לקבץ עבורו נדבה. והנה לא יכולתי לקיים. מחמת שכלוא אנכי במאסר ונעשה רעש בשמים. יען כי מעודי לא שניתי בדיבורי וכעת לא אוכל לקיים מוצא שפתי. ובא מלאך של רחמים. ונתראה לכאן בתמונת דייטש. לפעול שלא אשנה דיבורי. ואחר איזה ימים בהיות הה"צ ר' זאב בבית האסורים כנ"ל. נתראה לפניהם אשה אחת מעוטפת במטפחת משי. ושאלה להה"צ ר"נ. בתימה זהו היא וזהו שכרה. והשיב לה הה"צ ר"נ בניחותא זהו תורה וזהו שכרה ושאל הה"צ ר' זאב מי היא האשה הזאת. והשיב הה"צ ר' נחום. האשה הזאת היא שרה אמנו. ושאלתה ממני. אם כי אנכי תמיד עוסק בפדיון שבוים וכי זהו שכרי שאשב בעצמי במאסר. ואנכי השבתי לה כי כן היא המדה. למען דעת גודל צער השבוים. כדי שאדע מתן שכרה מפדיון השבוים מהצער הגדול. אח"כ התאמץ הה"צ ר' זאב להוציאו לחפשי מהמאסר. ולא עלתה בידו והבין שרצונו של הה"צ ר' נחום לישב במאסר ולא לצאת. והשתדל הה"צ ר"ז וקיבץ אסיפה מכמה צדיקים שיפעלו להפוך את רצון הה"צ ר"נ שירצה לצאת ממאסרו ונבררו מהאסיפה ג' צדיקים הה"צ הרב מבארדיטשוב זלל"ה והה"צ ר' ברוך ממעזבוז זלל"ה ועוד אחד. ובאו אל הה"צ ר"נ. ואמרו לו שהסכימו האסיפה מהצדיקים שירצה לצאת מהמאסר. והשיב הה"צ ר"נ. אם אתם כולכם רוצים בזה. אני איני רוצה לצאת. וסיים מרן הריזינער בזה"ל נכד הבעש"ט שהי' זעירא מן חבריא [הוא הצ' ר' ברוך זלל"ה] השיב אם אנחנו רוצים מסתמא רצון השי"ת ג"כ בזה ואיך תוכלו לסרב. ותיכף נתרצה לצאת ומיד אחר השתדלות מעט יצא לחפשי:

ב. אחר הסתלקות אבי' הק' הה"צ הר"ש מפארבישטש. בא לפני מרן הריזינער חסיד אחד אשר הי' מקורב להר"ש ושאל אותו מרן אם זוכר אתה הדבר כד הוינא טליא כבן שנה ומחצה. ונכנסתי פ"א לאבי זלל"ה ומצאתי שדיבר עמך מאיזה ענין וכאשר עמדתי לפני' אמר לי אבי זלל"ה שאָשקיני לך אצל אמך ותתן לך אַ לעקיכל. והבנתי אז כי מדברים איזה דברים ממני. ועתה אשאל לך מה הי' המדובר אז שהי' סוד כמוס ממני אם מעוה"ז בוודאי לא הי' סוד לפני. ואם מהעוה"ב ג"כ לא. והשיב לו החסיד. ירא אנכי לגלות לכם כי אם אגלה כל העולם יקטן לפניכם. ויען מרן הריזינער. מה לי להתפאר. הלא כמה צדיקים יש לו להקב"ה בעץ החיים. אז סיפר לו החסיד מה שאמר לו אבי' הה"ק הר"ש כי הנה ידוע אשר צורתו של יעקב אע"ה חקוק' בכה"כ אכן בחי' ישראל היא מדריגה יותר גבוה מבחי' יעקב והכה"כ חקוק בצורתו. וכאשר רבנו בא אז לפני' ענה ואמר כגון זה. וכאשר סיים החסיד את דבריו התחיל מרן להתנצל ואמר מי אנכי - מה אנכי ע"כ:

ג. הצדקת מרת אדיל בת הה"צ הק' רבי ר' ברוך ממעזיבוז זללה"ה היתה פ"א אצל מרן מריזין זי"ע. ושאל אותה אם יש לה איזה דבר לספר מאבי' הה"צ ענתה ואמרה שזוכרת אשר פ"א נכנסה אצל אבי' זלל"ה. ועמד איש אחד מאנשי' ושמעתי שאבי זלל"ה שופך עליו בוז וקלון. ושאלתי את אבי זלל"ה מדוע זה תבזה כ"כ את האיש הזה. ואמר לי מפני שנסע להה"צ ר' שלום מפארבישטש ע"ז אני מבזה אותו - שהרב הר"ש הוא עקשן כמו אביו המלאך הי' עקשן כידוע - זאת אני יודע מה שאמר אבי זלל"ה על אביכם אח"כ אמר מרן הריזינער הנה אספר לכם מה שאמר וסיפר הה"צ מאפטא זלל"ה. על אביכם כשנפטר אביכם ונשמתו הק' עלתה למעלה יצאו לקראתו כל הצדיקים שהי' לפניו בעלמא הדין להכניסהו לג"ע. ולא רצה לכנס. עד שיהי' תיכף הגאולה שלימה. ויצאו לפניו כל התנאים והאמוראים ובקשהו שילך לג"ע ולא רצה. ואח"כ יצאו לפניו הנביאים. ולא רצה לכנס. אח"כ יצאו השבעה רועים ולא רצה כנ"ל רק באופן שיבוא משיח. עד שבא הקב"ה בכבודו ובעצמו ואמר לו ברוכ'ל בני לך לג"ע כי לא הגיע עוד זמן הגאולה - שיהי' בב"א והלך אז.

ד. שוב פ"א על נשואי בנו הק' ר' אברהם יעקב מס"ג זלל"ה שהי' גם שמה הצדקת מ' אדיל הנ"ל ובקשה ממרן הריזינער. כאשר אומרים שהמחותנים הצדיקים מעלמא דקשוט נמצאים בעת החופה מבני הצדיקים מעלמא הדין. א"כ בטח גם אבי הה"צ יהי' כאן בעת החופה ע"כ אני מבקש מכבודכם שתמסרו לו את הפתקא שנתנה לו ולקח מרן הריזינער את הפתקא ממנה ותחב בחגורתו. וכשחזר מהחופה. אמר לה תדעו שלא מעלתי כלום בהשליחות ומסרתי הפתקא ליד אביכם ממש.

ה. פ"א נתועדו יחדי' הה"צ מאפטא וההה"צ הר"מ אבד"ק סיוואן ומרן הריזינער זי"ע ועכ"י וכבדו אותם במשקה וההה"צ מסיוואן שתה לחיים בהושטת ידו יד ליד אח"כ שתה מרן הריזינער "לחיים" בפ"ק אבל לא תושיט ידו נענה הה"צ מסיוואן ואמר כתי' ישלח דברו וירפאם ד"ת יד"ו. מוכח כששותין

לחיים בידו מביאין רפואה נענה בתרי' מרן הריזינער. הנה הס"ת מן ישלח דברו וירפאם. אותות מו"ח - ודו"ק.

ו. ספרו לפני' ענין מהה"צ הר"מ מסיוואן זלל"ה. אשר פעם אחת נסע לאיזה עיר ועשו לו כבוד גדול מאד ושלחו לפניו מרכבה רתומה בסוסים דוהרים. והה"צ הנ"ל כשישב על המרכבה ורצה למאס בהכבוד המדומה הזה התחיל לחשוב. הנה מאין נלקח כל הכבוד הזה מהמרכבה שהסוסים מושכים אותה. והסוס היא דבר טמא ומאוס ובעת שפושטין נבלתה היא מסרחת מאד וחשב כ"כ בגנאי ומאיסות הדבר עד שהתעורר בו הקאה. והתחיל להקיא - וכאשר שמע זאת מרן הריזינער זי"ע אמר "נעביך" "נעביך" לא הי' לו להה"צ מסיוואן עצה אחרת להרחיק הכבוד מדעתו רק בדרך כזה. הלא יש דרך ישר לקבל את כל הכבוד ואעפ"כ לא יתפעל כלל - וישא משלו ויאמר "פ"א הי' שר גדול וגבוה מכל שרי המלך שהי' כולם כורעים ומשתחוים לפניו ומכבדים אותו בכבוד גדול. פ"א הלך השר הנ"ל ביחד עם המלך לטייל וכל שרי המלך הקטנים לא הי' מכירים את המלך וכאשר ראו שהשר הגדול הולך עם עוד איש אחד. מיד כרעו והשתחוו בכבוד גדול לפני השר כדרכם - דעת לנבון נקל אשר השר הזה לא ניחא לי' בהכבוד שעשו לו בעת שהלך עם המלך בעצמו. ומתבייש מאד מהמלך מזה הכבוד. שנותנים לו". והמבין יבין -

ז. מעשה זו סיפר הה"צ ר"א מקארלין זללה"ה. עד היכן גדול כח האמונה בצדיקים. להיות נושע בה'. מעובדא אחת שסיפר לו מחותנו מרן הריזינער זי"ע - שהי' שני אנשים יושבים בשני כפרים סמוכים זל"ז והי' אחד מאמין בצדיקים. רק אשתו לא הית' מאמינה והשני הי' איפכא הוא לא הי' מאמין אבל אשתו הית' מאמנת, פ"א נפל בחולי הכפרי המאמין ועסק ברופאים ולא הועיל. וצעק מאד שיסעו עבורו לאיזה צדיק שיתפלל עלי'. ואשתו אף שלא הית' מאמנת. אך לעשות רצון בעלה. שכרה עגלה ליסע למרן הריזינער. ונסעה דרך הכפר השני שישב שמה האיש הבלתי מאמין. אשר גם הוא הי' בעת צרה. שהגיע זמן פרעון הראטע ולא הי' לו מעות והאדון דוחק. אכן אשתו הית' מאמנת כנ"ל. וכאשר ראתה שהאשה חברתה נוסעת לרוזין. החישה גם היא לנסוע יחדי' עמה. וכאשר באו לרוזין כתבו להם מקודם פתקאות אצל כותב הקוויטליך. כל אחת כתבה את מבוקשה. וקרה מקרה שהחליפו זא"ז בפתקאותיהם וכאשר נגשו לפני מרן הריזינער. והאשה של בעל החולי הגישה הקוויטל שנכתב שם שצריך לשלם הראטע. והשיב מרן בברכתו ה' יושיעך. והאשה השניה שבקשתה שיהי' לה מעות לתשלומין הראטע הגישה הקוויטל מהחולה והשיב אדמו"ר זלל"ה יעמדו לו באנקיס ועלוקות. והאשה הנ"ל יען שהי' בעלת אמונה. נתנה אומן בלבה שתשובת אדמו"ר שייך לבקשתה וע"י באנקיס ועלוקות יעזור לה ה' להזמין להם מעות על הראטע. ונסעה לביתה. ושאל אותה מעלה הבלתי מאמין מה ענה לך הרבי. ותען ותאמר רבנו נתן לי סגולה להעמיד באנקיס ופיאווקיס. ויתפלא האיש מאד. ויאמר הלא דבר הוא. ויהי' כאשר קרב היום האחרון לתשלומין הראטע. ובידו לא הי' מאומה. ויאמר אנסה נא את עצת רבנו. וה' נתן בלבו. ויעל על המטה. ונתן על גופו הרבה עלוקות מוצצת דם ובאנקיס הכה הרבה הוכה ופצוע ויבוא שוטר אחד מהחצר בצעקה ובהתראה שיביא היום את הראטע. וא"ל ישליכו אותו מהכפר. וירא את האיש מוטל במטה מתבוסס בדמו. וחזר להחצר ויספר את הדברים להאדון. ולא רצה האדון להאמין להשוטר ויתן צו להביא את האיש אליו מוטל על מטתו. ויעשו כן עבדיו וישאו אותו להחצר. וכאשר ראתה אותו האדונית שהוא מתגולל בדם פצעי' נכמרו רחמי' והתחילה לספוק בכפי' ותשאל אותו מה לך. ואיזה רעה קרה לך. וישלח ה' את דברו בפיו ויען ויאמר אשר תמול נסעתי העירה לחפש איזה עצה ותחבולה להשיג את צרור הכסף לתשלומין הראטע ואחר רוב עמל ויגיעה קבצתי את המעות בהלואה ורציתי לנסוע לביתי. וכבר פנה היום. ולא מצאתי שום עגלה שנוסעת להכפר שלנו. והוכרחתי ללכת ברגלי באישון לילה ואפלה. ויפגשו אותי גזלנים וחומסים ויבוזו את כל כספי שהי' לי ואותי הכו במכות נמרצות. ובחמלת ה' עלי נשאר בי נשמתי - ותען האדונית לבעלה האדון. א"כ אנחנו הי' הגורמים למכותיו ועלינו מוטל מעתה לרפאותו ולחזקו. ומעתה הראטע שחייב לנו נמחול לו. אולם הלא בוודאי נעשה בע"ח גדול בעיר שלוה לצורך הראטע והסכימו שניהם ליתן את הקרעטשמע על ג' שנים בחנם - ואחר סיפור המעשה אמר מרן הריזינער למחותנו הר"א מקארלין - תאמינו לי מחותני כי בעת שעמדה האשה לפני לא הי' לו שום עצה לפעול ישועתה. רק מגודל אמונתה המשיכה ישועה ממרום להיות נושע בה'11 בס' אוהב ישראל פ' נח בשם הה"ק ר' מיכל זלל"ה אמונה היא לשון המשכה מל' ויהי' אומן את הדסה כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר ממקורו ויבוא וכו' עיי"ש.

ח. בס' מכ"א ששמע מפ"ק בעת היותו בבארשטשוב. והי' העולם צריכים למטר והי' באים אצלו להתפלל ע"ז ושמע בהיותו בשדה בל"ג בעומר אחר שסיפר שמה ענין גבוה מאד ע"ד משל - אח"כ אמר רבש"ע גם היום יש צדיקים. אשר הקב"ה גוזר והם מבטלים גזירות רעות אני מבקש אותך שירד מטר כי העול' צריכי' מאד ובעוד שלא בא לעיר התחיל לירד המטר:

ט. חתנא דבי' נשיאה ה"ה הר' דוד הלפארין ז"ל בעת שהי' סמוך על שלחן חותנו הק' מרן הריזינער בס"ג באה לו פקודה מאבי' הג' ר' יעקב יוסף הלפארין מב"ד שיסע לעיר בראדשטין להשתטח שמה על קבר זקינו הה"ג הר' משה חריף זלל"ה שהוא הי' מנכדיו לבקש שמה על איזה ישועה שהי' נצרך לו. שהי' קבלה אצל זרעו שעד עשרה דורות אם יהי' נצרך לאחר מזרעו איזה ישועה. יבואו להתפלל על קברו ויהי' נושעים בה' והנה הר' דוד מאד הי' חפץ לקיים מצות אבי'. אך לא הי' יכול לגלות לפני חותנו הק' שרצונו ליסע לשם שהוא נגד הכבוד. וחשב ליסע באמצע השבוע ולבוא על ש"ק בחזרה בכדי שלא יהי' נודע מנסיעתו וחזירתו. וכן עשה אכן איתרמי לי' אונסא ונתעכב על ש"ק בדרך. ובא חזרה לס"ג אחר שבת באופן שנודע לחותנו הק' שנסע לאיזה מקום. ובביאתו הי' מוכרח לגלות לחותנו הק' ענין נסיעתו. והשיב לו חותנו הק' טוב עשית. והגה אספר לך מגודל מעלת זקינך הגאון זלל"ה. אחר פטירתו. ועלתה נשמתו למעלה. ובדקו במעשיו בב"ד של מעלה. ומצאו שתיקן הכל. ופסקו לו הג"ע והנה בא הרבינו גרשון מאור הגולה. וכל קדושי' עמו חברי' דיליה ונהמו עליו כנהמת הארי. וצעק איך יכולים לפסוק לו ג"ע. והוא הקל בדבר החרם שלי שעשיתי שלא להתיר לישא שתי נשים רק בהיתר ממאה רבנים. והוא התיר פ"א את הנשתטית רק בשלושים רבנים. וזקינך הר"מ חריף השיב יען שהוא הי' לו כתב רבנות משבעים עירות. ע"כ צירף את דעתו נגד ע' רבנים והי' ביחד מאה. והר"ג טען שגזירתו הי' רק ע"י ק' אנשים שהם רבנים ועיינו בדינו. ויצא הפס"ד. לעיין במילי דמתא בכל השבעים עירות הנ"ל. אם תיקן את כל הדברים שמוטלים על הרב שבעיר לתקן אזי הוא שקול נגד ע' רבנים. וא"ל רק לרב אחד יחשב. ובדקו בבל השבעים עירות הנ"ל. ונמצא שתיקן הכל כנכון והלך לג"ע: